

აგროსექტორის დაზღვევა ინოვაციური ტექნოლოგიების გამოყენებით და ქართული რეალობა

ნანა შონია – აკადემიური წოდების სახელმწიფო
უნივერსიტეტის პროფესორი,
სტუ-ს მონველი პროფესორი
მიხეილ ჩაკაბერია – სტუ-ს დოქტორანტი

Insurance of Agrosector by the Use of Innovation Technologies and Georgian Reality

Nana Shonia
Mikheil Chakaberia

Summary

Insurance companies which are functioning in Georgia are oriented on realization of up to 19 insurance products, although, from August 2014 by initiative of the country's Government there appeared new type of insurance: "Agro Insurance", which provides compensation of damage in case if reason of damage became such natural events as hail, excess precipitations, hurricane and fall frost, but here are not provided diseases which sometimes accompanies different kind of plants. If we discuss on above mentioned, coefficient of damage existed in agro sector is reduced, but it would be the main thing if damage will be reduced for farmers with keeping of harvest, i.e, there will be used such new technologies which will protect labor of farmer, even from results of worsened weather, or from different kind of diseases characterized for plants etc.

According to the above mentioned we think that it is reasonable to introduce meteo-stations which forecast diseases of plants and which will give to the farmer an ability to produce product of higher quality and to reduce expenses, and insurance companies will be given an ability to decrease risks and correspondingly to gain profit. Besides it is necessary to increase quantity of anti-hail apparatuses in Kakheti region, at least mastering of 84 points, what would significantly reduce coefficient of damages for farmers.

რეზიუმე

საქართველოში ფუნქციონირებადი სადაზღვევო კომპანიები 19-მდე სადაზღვევო პროდუქტის რეალიზებაზე არიან ორიენტირებული, თუმცა, 2014 წლის აგვისტოდან ქვეყნის მთავრობის ინიციატივით გამოჩნდა დაზღვევის ახალი სახე - „აგრო დაზღვევა“, რომელიც ით-

ვალისწინებს ზარალის ანაზღაურებას იმ შემთხვევაში, თუ დაზიანების მიზეზი გახდა ისეთი ბუნებრივი მოვლენები როგორიცაა - სეტყვა, ჭარბი ნალექი, ქარიშხალი და საშემოდგომო ყინვა, მაგრამ აქ არ არის გათვალისწინებული დაავადებები, რომელიც ახლავს სხვადასხვა ჯიშის მცენარეებს. აღნიშნულით თუ ვიმსჯელებთ აგროსექტორში არსებული ზარალიანობის კოეფიციენტი შემცირებულია, მაგრამ უმთავრესი იქნება თუ ფერმერებისთვის ზარალიანობის შემცირება მოხდება მოსავლის შენარჩუნებით, ანუ გამოყენებული იქნება ისეთი ახალი ტექნოლოგიები, რომელიც ფერმერის პრობლემას დაიცავს, თუნდაც, გაურესებული ამინდის შედეგებისგან, ან ხეხილისთვის დამახასიათებელი სხვადასხვა სახის დაავადებებისგან და ა.შ.

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია ხეხილის დაავადებების პროგნოზირების მეტეო სადგურების დანერგვა, რომელიც ფერმერს მისცემს საშუალებას აწარმოოს უფრო მაღალი ხარისხის პროდუქტი და ხარჯები შეუმციროს, ხოლო სადაზღვევო კომპანიებს მისცემს საშუალებას შეამცირონ რისკები და შესაბამისად გავიძნენ მოგებაზე. ამასთან, აუცილებელია კახეთის რეგიონში სეტყვის საწინააღმდეგო აპარატების რაოდენობის გაზრდა, თუნდაც დანაპირები 84 ნერტილის ათვისება, რაც საგრძნობლად შეამცირებს ფერმერების ზარალიანობის კოეფიციენტს.

დაზღვევაში, ზოგადად, რეალიზებულია გარკვეული ეკონომიკური ურთიერთობები, რომლებიც წარმოიშობა ადამიანებს შორის წარმოებისა და გაცვლის პროცესში, მატერიალური დოვლათის მოხმარების პროცესში და ა.შ. დაზღვევა თავისი არსით იძლევა გარანტიას რომ მიყენებული ზიანი იქნება ანაზღაურებული. დოვლათის შექმნის პროცესი თავისთავად მოიცავს სხვადასხვა ძალების როგორც ბუნებრივი, ისე საჯარო თანამშრომლობას და დაპი-

რისპირებას. ურთიერთდაპირისპირება ადამიანსა და ბუნებას შორის და საზოგადოებრივი დაპირისპირება ქმნიან პირობებს ნეგატიური მოვლენებისათვის, რომლებიც შემდგომ შემთხვევით წარმოიქმნებიან. იქმნება რისკი, რომელიც მიეკუთვნება წარმოების სხვადასხვა პროცესს და ასევე ნებისმიერ სოციალურ ეკონომიურ ურთიერთობებს. ყველა ეს ფაქტი წარმოადგენს მსოფლიოში სადაზღვეო ურთიერთობების განვითარების საფუძველს.

საქართველოში ფუნქციონირებადი სადაზღვეო კომპანიები 19-მდე სადაზღვეო პროდუქტის რეალიზებაზე არიან ორიენტირებული, თუმცა, 2014 წლის აგვისტოდან ქვეყნის მთავრობის ინიციატივით გამოჩნდა დაზღვევის ახალი სახე - „აგრო დაზღვევა“, რომელიც ითვალისწინებს ზარალის ანაზღაურებას იმ შემთხვევაში, თუ დაზიანების მიზეზი გახდა ისეთი ბუნებრივი მოვლენები როგორიცაა - სეტყვა, ქარიზი, ნალექი, ქარიშხალი და საშემოდგომო ყინვა¹⁸, მაგრამ აქ არ არის გათვალისწინებული დაავადებები, რომელიც ახლავს სხვადასხვა ჯიშის მცენარეებს.

აგროდაზღვევის პროგრამის მიზანია აგროსექტორში სადაზღვეო ბაზრის განვითარება, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის ხელშეწყობა, სასოფლო-სამეურნეო სფეროში დასაქმებული პირების კონკურენტუნარიანობის ამაღლება, სასოფლო-სამეურნეო სფეროში დასაქმებული პირებისთვის შემოსავლის შენარჩუნება და რისკების შემცირება. პროგრამის განმახორციელებელია ა(ა)იპ - სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო, რომელიც სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიციატივით დაარსდა და ახორციელებს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ ინიცირებულ პროექტებს და მართავს სხვადასხვა დაქვემდებარებულ სასოფლო-სამეურნეო და გადამამუშავებელ საწარმოებს. აგროდაზღვევის პროექტის ფარგლებში სააგენტო ხელშეკრულებას აფორმებს სადაზღვეო კომპანიასთან და ზარალის ასანაზღაურებლად გამოყოფილი აქვს 5 მილიონი ლარი. აგროდაზღვევის პროექტში სადაზღვეო პაკეტის ღირებულების 70%-დან 95%-მდე სახელმწიფო იხდის. ამ პაკეტის ღირებულების სუბსიდირებისას სახელმწიფო ანაზღაურებს მაქსიმუმ 30 ათას ლარს ფიზიკური პირის შემთხვევაში, ხოლო 50 ათას ლარს კოპერატივის შემთხვევაში.

აღნიშნულით თუ ვიმსჯელებთ აგროსექტორში არსებული ზარალიანობის კოეფიციენტი შემცირებულია, მაგრამ უმთავრესი იქნება თუ ფერმერებისთვის ზარალიანობის შემცირება მოხდება მოსავლის შენარჩუნებით, ანუ გამოყენებული იქნება ისეთი ახალი ტექნოლოგიები, რომელიც ფერმერის შრომას დაიცავს, თუნდაც, გაურესებული ამინდის შედეგებისგან, ან ხეხილისთვის დამახასიათებელი სხვადასხვა სახის დაავადებებისაგან და ა.შ.

მსოფლოში რისკების შემცირების მიზნით ფართოდ გამოიყენება დაზღვევისათვის ისეთი ტექნოლოგიები როგორიცაა მეტეო სადგურები. მათი გამოყენებით შესაძლებელია პრევენციული ხასიათის სამუშაოების ჩატარება. მეტეო სადგური უერთდება სერვერს და სერვერზე არსებული პროგრამული საშუალება იძლევა რჩევებს. სისტემის საშუალებით შესაძლებელია დაავადებების პროგნოზირება. აგრო სფეროში ამ სისტემას გარდა რისკების შემცირებისა გააჩნია სხვა დადებითი მხარეებიც, მაგალითად კონტაქტური (ზედაპირული მოქმედების) ნამღებების გამოყენება და არა სისტემური (მცენარეში შეღწევის უნარის მქონე) ნამღებების გამოყენება. ეს ყველაფერი შესაძლებელია, ვინაიდან, წინასწარ არის პროგნოზირებული დაავადება და შესაბამისი ქიმიკატების გამოყენების შედეგად თავიდან იქნება აცილებული აღნიშნული დაავადება. განვიხილოთ ასეთი ერთ-ერთი მეტეო სადგური iMetos AG/CP/DD 200 (იხ. სურ. 1; 2)

სურ. 1

¹⁸ <http://www.moa.gov.ge/index.php?menuid=17&lang=1&id=243#.Vfu6-IO971V>

სურ. 2

მეტეო სადგურ “iMetos AG/CP/DD 200”-ს გააჩნია შემდეგი ფუნქციები:

1. ავტონომიური კვება
2. მზის ენერგიაზე მომუშავე ბატარეის დამტენი
3. შ/ლშ მიმღებ გადამცემი
4. ტენიანობის სენსორი
5. ნიადაგის ტენიანობის სენსორი
6. ქარის სიჩქარის სენსორი
7. ნალექის მზომი
8. ფოთლის ტენიანობის მზომი
9. ინფორმაციი რეალურ დროში სერვერზე გაგზავნა
10. ინფორმაციებზე დაყრდნობით ალერტიზაციის გაგზავნა სმს-ის სახით ან სერვერზე (მაგ. მაღალი ტემპერატურა დაბალი ტენიანობა და ა.შ.)

ინფორმაცია იგზავნება სერვერზე, სადაც მომხმარებელი შედის თავისი სახელით და პაროლით. სისტემაში აყენებს ალგორითმებს და შემდეგ სისტემა მეტეო სადგურიდან მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე იძლევა რჩევებს-პროგნოზს.

მაგ: საქართველოში კომპანია აგროკომმა დანერგა ეს სისტემა და თავის კლიენტებს უგზავნის შემდეგი სახის სმს-ებს:

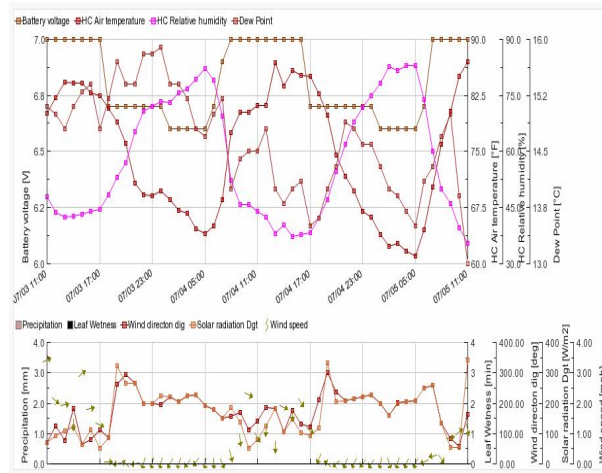
- ვაშლის ბაღებში ქეცის გავრცელება 100%. თუ ბოლო ერთი კვირის განმავლობაში არ ჩაგიტარებიათ ნამლობები, გთხოვთ გაატაროთ ღონისძიებები. ტელეფონი: 0790 56 47 70
- ვაშლის ბაღებში პირველი თაობის ნაყოფ-ჭამიების გავრცელება. გთხოვთ, გაატაროთ სათანადო ბრძოლის ღონისძიებები, ინფორმაციისთვის დაგვიკავშირდით: 0790 56 47 70

კონკრეტულად ეს სისტემა პროგნოზირებას უკეთებს მრავალ დაავადებებს, კერძოდ - ყურძნის შემდეგ დაავადებებს - მილდა, ბოტისი, შავი ჭირი; ვაშლის - პარშა, წითელი ბაქტერიული სიდამპლე ფესვების; მსხლის - პარშა, ფოთლების დაავადება. გარდა ამისა, სისტემას გააჩნია ვიზუალიზაციის შესაძლებლობა (იხ. სურ 3).

გარდა ამისა, აგრო დაზღვევაში ტექნოლოგიების გამოყენების პირველი ნაბიჯი იყო კახეთის რეგიონში სეტყვის საწინააღმდეგო აპარატებს დამონტაჟება, მაგრამ სამწუხაროდ მიმდინარე წელს სეტყვას მაინც ვერ გადაურჩა კახეთის ფერმერების მოსავალი, შედეგი ვერ აღმოჩნდა წარმატებული... კონკრეტული მიზეზი დღემდე დაუდგენელია.

აგრო დაზღვევაში ტექნოლოგიების გამოყენებით მოხდება ფასების ცვლილება, ვინაიდან რისკები იცვლება და შესაბამისად უნდა შეიცვალოს პაკეტის ღირებულება. ამ ეტაპზე სოფლის მეურნეობის სამინისტროში ვერ აკონკრეტებენ, რა შედეგი დადგება ტარიფის გადახედვის შემდეგ, გაძვირდება თუ გაიადვილება აგროდაზღვევა. სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ოთარ დანელიამ მიმდინარე წლის თებერვალში მხოლოდ ის განაცხადა, რომ გაზაფხულზე დამონტაჟდება სეტყვის საწინააღმდეგო ახალი აპარატები, რაც იმას ნიშნავს, რომ უნდა გადაიხედოს ტარიფებიც, მაგალითად, თუ დაზღვევა ხდებოდა 15%-ად, დანადგარების დამონტაჟების შემდეგ ეს უნდა გადაიხედოს. გაზაფხულზე ნამდვილად დამონტაჟდა ახალი აპარატები, მაგრამ ტარიფების გადახედვის ფაქტები დღემდე არ ჩანს. ამასთან, დამონტაჟდა მხოლოდ 2 აპარატი ნაცვლად 84-ისა, რის გამოც თელავის მიმდებარე სოფლები ივნისის სეტყვას მაინც ვერ გადაურჩა.

სურ.3

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, მისასალმებელია მთავრობის 2014 წლის აგვისტოს №1462 განკარგულება აგროდაზღვევის პროგრამის შესახებ, რომელიც სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მოსავლის დაზღვევასთან დაკავშირებით მზღვეველს, დამზღვევს და სააგენტოს შორის წარმოშობილ ურთიერთობებს არეგულირებს, რადგანაც სახელმწიფოს ჩარევის გარეშე არც ერთ ძლიერ ქვეყანაში აგრორისკების დაზღვევის დარგი არ განვითარებულა და აუცილებელია სახელმწიფო სადაზღვევო კომ-

პანიებთან ერთდ ინაწილებდეს აგრორისკებს, მაგრამ საქართველოში დღემდე აგროდაზღვევის სეგმენტში სადაზღვევო კომპანიების აქტივობა დაბალია, რადგან კომპანიები მოგებაზე ვერ გადიან, მაგალითად: 2013 წელს 100-მდე სადაზღვეო ხელშეკრულება გაფორმდა აჭარაში ციტრუსის მწარმოებლებთან, ყინვამ მოსავალი გაანადგურა და სადაზღვევო კომპანიებმა უფრო მეტი დახარჯეს, ვიდრე მიიღეს. ფერმერების მხრიდან სულ უფრო იზრდება ნდობა სადაზღვევო კომპანიების მიმართ, რადგან ბევრმა გამოსცადა თავის თავზე ზარალის შემთხვევაში მიღებული ანაზღაურების სიკეთე.

ამიტომ, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია კახეთის რეგიონში სეტყვის საწინააღმდეგო აპარატების რაოდენობის გაზრდა, თუნდაც დანაპირები 84 წერტილის ათვისება და ხეხილის დაავადებების პროგნოზირების მეტეო სადგურების დანერგვა, რომელიც ფერმერს მისცემს საშუალებას აწარმოოს უფრო მაღალი ხარისხის პროდუქტი და ხარჯები შეუმციროს, ხოლო სადაზღვევო კომპანიებს მისცემს საშუალებას შეამცირონ რისკები და შესაბამისად გავიდნენ მოგებაზე.